

СТАНОВИЩЕ

на дирекция Национална служба защита на природата по проект, МОСВ за заседанието на Националния съвет по биологично разнообразие, 28.08.2023 г.,
относно
проект на План за действие за опазване на пеперудата Бяло-V (*Nymphalis vaualbum*) в България за периода 2023 – 2032 г.

Представеният проект на *План за действие за опазване на пеперудата Бяло-V (Nymphalis vaualbum) в България за периода 2023 – 2032 г.* е разработен по проект № BG16M1OP002-3.020-0049 „Разработване на план за действие за опазване на популациите на Бяло-v (*Nymphalis vaualbum*) за периода 2019-2028 г.“, финансиран от Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Планът обхваща период от 10 години и е разработен в съответствие с изискванията на Наредба № 5 от 2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове на министъра на околната среда и водите и министъра на земеделието и горите.

Планът е възложен за изготвяне от Министерство на околната среда и водите въз основа на Задание, съгласувано през 2021 г. от министъра на околната среда и водите.

Планът е представен на две обществени обсъждания през 2023 г. в София и Драгоман. Планът за действие е преминал и процедура по обществено обсъждане, инициирана от МОСВ в периода 22.03.2023 – 21.04.2023 г., в рамките на която не постъпвали писмени бележки и предложения.

След преглед на предоставения проект на план за действие за опазване на пеперудата Бяло-V (*Nymphalis vaualbum*) в България за периода 2023 – 2032 г. бе констатирано следното:

Планът за действие следва формата на заданието и отговаря на изискванията за съдържание, разписан е детайлно и качествено.

Предложеният план за действие е изготвен през 2021-2022 г. по „Задание за разработване на план за действие за опазване на Бяло-V (*Nymphalis vaualbum*) в България“, като е проведено теренно проучване и през двете години на разработката. При изготвянето на Плана е използвана наличната информация, по публикувани и непубликувани данни на територията на България.

Представеният тук План е коригиран вариант след направените забележки и препоръки на обществените обсъждания, като са отразени забележките и препоръките и на възложителя.

Дирекция НСЗП изразява следните бележки и препоръки:

1. Предлага да се промени периода на действие на плана да е 2024 -2033 г. за да се даде възможността за планиране на средства през следващата година, предвид че планирането за 2023 г. вече е приключило. Промяната в периода следва да се отрази и в бюджета на плана.
2. Да се осъществи окончателен преглед на целия план за срещани се малочислени технически грешки (напр. „различни сезон от“, „не умишлено“, „В резултат не тези форуми“, „ЗОС“ да се замени със „ЗООС“).

3. Да се премахне цитирането с „анонимен“, като в случаите когато се касае за законодателство и стратегически документи без авторство, същите се цитират директно. В случаите, когато се касае за неизвестен източник на информация, лична кореспонденция и т.н., текстът се възприема от авторите без цитат и отговорността за съдържанието е на авторите на плана.
4. По отношение на Резерват Чупрене (стр. 28) има влязъл в действие план за управление, който е утвърден със Заповед № РД-572/06.08.2015 г. на министъра на околната среда и водите (обн. ДВ, бр.64/2015 г.), съответно да се допълни.
5. Считаме, че на този етап не следва да се поема ангажимент, свързан с обявяване на Природен парк, обхващащ граничните райони на Западна Стара планина и съответно с обявяването на Трансграничен Природен парк със Сърбия.
С оглед на големия териториален обхват, в който се включват различни по вид собственост и предназначение територии към момента не е възможно да се гарантира обявяването на Природен парк, обхващащ граничните райони на Западна Стара планина по реда на Закона за защитените територии (ЗЗТ).

Вместо това, считаме, че много по - реалистично би било да се предвиди обявяването на защитени територии от други подходящи категории, като например „защитена местност“ с цел опазване на подходящи местообитания на вида, като в режимите им на дейност съответно бъдат включени забрани, които да ограничат негативните въздействия върху него и да обезпечат опазването му.

Също така, отбелязваме, че опазването на вида може да бъде гарантирано и посредством включването на подходящи режими в заповедите на вече съществуващите защитени зони.

В тази връзка, не следва обявяването на Природен парк, обхващащ граничните райони на Западна Стара планина и/или на Трансграничен парк със Сърбия да се поставя като задължително условие в Плана за действие и като неизменен резултат от неговата реализация.

Във връзка с горното, намираме за целесъобразно в Плана за действие текстовете, свързани с обявяване на Природен парк, обхващащ граничните райони на Западна Стара планина да бъдат заменени с текстове, предвиждащи обявяването на защитени територии от други подходящи категории, като например „защитена местност“, които ще бъдат идентифицирани впоследствие и процедурирани по реда на ЗЗТ.

Що се отнася до ангажимента, свързан с обявяването на Трансграничен парк със Сърбия е възможно българската страна да допринесе посредством съществуващите защитени зони от Натура 2000 или други подходящи по категория защитени територии, насочени към опазване на конкретния вид и предвиждащи режими на дейност, които да обезпечат опазването му в дългосрочен план.

Въпросните промени следва да бъдат отразени във всички части на Плана, вкл. в основната му част, в бюджета и в графиците за изпълнение на дейностите.

6. При отразяване на всички бележки в плана те следва да се синхронизират с бюджетната част и тя да бъде преработена съгласно настоящото становище. В частта на мерките, свързана с Национална рамка за приоритетни действия 2021 – 2027 (НРПД) е необходимо бюджетно планираната стойност в основния текст на документа на НРПД, също да се транспонира в финансовата част на плана за действие.
7. По отношение на дейности, обхващащи новоустановени находища на целевия вид, както и след провеждане на теренни проучвания за вида за срока на плана за действие, следва да се проведе процедура на основание чл. 16, ал. 6 от ЗБР, съгласно който следва да се подготви необходимия пълен пакет документи, като същия съдържа данни от проведени теренни проучвания, подкрепени с оценки, научни публикации, описание на методиката на провеждане на изследванията, придружена с данни и анализи, както за природозащитното състояние на вида, така и за новоустановеното местообитание, научна обосновка за наличието в значителна степен на целевия вид, следващ и от разработен и подготвен набор от документи за актуализация на стандартния формуляр. Същият следва да бъде внесен към компетентния орган - МОСВ. Изменение на заповедта за обявяване на защитена зона се извършва само след отразяването им в стандартния формуляр на защитената зона по чл. 8, ал. 1, т. 4 от ЗБР. Предхождащи действия са неоснователни.
8. По отношение на реализацията на Дейност 1.2. „Недопускане на промени в начина на трайно ползване на териториите, в които се намират популациите на вида“ следва да се поясни, че при издаването на заповеди за обявяване на защитени зони, същите съдържат режими за ограничителни и забранителни действия, които не подлежат на обжалване. Нарушаването им е незаконосъобразно действие съгласно националното и европейското законодателство и подлежи на наказание.
9. В този контекст е препоръчително включването на следните мерки от Националната рамка за приоритетни действия за Натура 2000 за периода 2021 – 2027 (НРПД)¹, касаещи намаляване на отрицателното въздействие и същевременно подобряване на природозащитното състояние на местообитанията на вида:
 - Мярка 46: подобряване на природозащитното състояние на горски природни местообитания чрез пилотни дейности: демонстриране и въвеждане на лесовъдски практики за устойчиво стопанисване на горите от местообитанията,
 - Мярка 47: подобряване на природозащитното състояние на природните местообитания чрез пилотни дейности: демонстриране и въвеждане на лесовъдски практики, насочени към поддържане на структури, устойчиви към големи природни нарушения,

¹ <https://natura2000.egov.bg/EsriBg.Natura.Public.Web.App/Home/Documents>

- Мярка 48: подобряване на природозащитното състояние на природните местообитания - пилотни дейности: демонстриране и въвеждане на лесовъдски практики за трансформация на издънковите гори в семенни,
- Мярка 49: подобряване на природозащитното състояние на субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор, чрез проучвания и експериментиране на лесовъдски практики за успешно възобновяване на черния бор.

Горечитираните мерки от НРПД са планирани за изпълнение с бюджет, подкрепен от Европейски фонд за регионално развитие, по Програма „Околна среда 2021 – 2027“.

10. По отношение на предвидената реализация на Дейност 5.1 „Провеждане на ежегодни теренни изследвания с междинен анализ и модел на петата година.“ следва да се измени посочения период на докладване към отговорните институции, с цел навременната актуализация на данни за вида, отчитани на всеки етап от тяхното получаване, тъй като в ПД е вписан само тригодишен период на докладване.
11. По отношение на посоченото в Таблица „Индикативен бюджет – отговорник за реализация и финансиращ инструмент“ е необходимо да се поясни, че НРПД таргетира конкретни мерки за интервенция в конкретни защитени зони чрез разходване на финансови средства по европейските фондове при споделено управление за определения времеви период
12. На стр. 29 е допусната техническа грешка в кода на защитена зона „Рилски манастир“.
13. При реализацията на дейности на всеки етап на изпълнение на плана, изпълнителят следва да предоставя отчети, ГИС база от използваните изходни данни и др., заложен в техническото задание за целите на отчетност на мерки, пряко обвързвани с целевия вид.
14. За всяка мярка изпълнителите следва да докладват в МОСВ „Площ на природни местообитания и местообитания на видове, върху които са приложени мерки за подобряване на състоянието им (в ha). Индикаторът се докладва в хектари и геореферирана база данни, вкл. първични бази данни от проектите. За реализираните проекти следва да се включат следните задължителни пространствени компоненти, картен материал в цифров вид, както и пространствени данни в цифров вид (ГИС). Изискванията към картния материал и пространствени данни са: картният материал да е в мащаб, позволяващ разчитане на детайлите, представени в съответната карта, пространствените данни, които се предоставят в цифров вид
 - геобаза данни с метаданни или ESRI*shp. (ESRI shape file), в проекционна координатна система WG84/UTM зона 35 N и/или в официалната за страната система, при спазване на следната структура:
 - геобаза /пакет от използваните изходни данни, които не са публично достъпни и/или не са в информационна система на Натура 2000;
 - геобаза/пакет от данни от проведените дейности на терен – GPS трак и точки с регистрации, полеви формуляри, снимков материал,

- геобаза/пакет от данни от крайни продукти, получени от извършените анализи и обобщения.

15. **ПРИЛОЖЕНИЕ 3** с обосновката на бюджета (стр. 67-69) да не бъде включвано в крайния вариант на плана за действие, а да бъде предоставено като отделен документ на МОСВ за информация, като приложенията съответно се преномерират.

Във връзка с гореописаното дирекция НСЗП счита, че НСБР следва да предложи на министъра на околната среда и водите да утвърди „План за действие за опазване на пеперудата Бяло-V (*Nymphalis vaualbum*) в България за периода 2024 -2033 г.“, след отразяване на направените бележки и коментари от заседанието на НСБР и внасяне на последна версия, в срок до 30 дни.